

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد بندرعباس
دانشکده: علوم انسانی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)
رشته: فقه و مبانی حقوق اسلامی

عنوان:
بررسی مجازات مرتد بر اثر تحقیق

استاد راهنما:
دکتر سارا ادیبی سده

نگارنده:
عبدالحمید محمودی راد

تابستان ۱۳۹۷

تاییدیه هیات داوران جلسه دفاع

از این پایان نامه در تاریخ ۱۹/۰۶/۹۷ با حضور اساتید راهنما، مشاور، داور در دانشگاه آزاد اسلامی واحد بندرعباس با موفقیت دفاع به عمل آمد و مورد تایید قرار گرفت .

نام و نام خانوادگی دانشجو : عبدالحمید محمودی راد

رشته: فقه و مبانی حقوق اسلامی

عنوان پایان نامه : بررسی مجازات مرتد بر اثر تحقیق

هیئت داوران:

ردیف	نام و نام خانوادگی	رتبه علمی	امضاء
۱-	دکتر سارا ادیبی سده		
۲-	دکتر عبدالنعیم شهریاری		
۳-	دکتر حسن رضازاده مقدم		

فرم تعهدنامه اصالت رساله یا پایان نامه

تاریخ :
شماره :
پیوست :

دانشگاه آزاد اسلامی واحد بندرعباس
تعهد نامه اصالت رساله یا پایان نامه

اینجانب عبدالحمید محمودی راد دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد نا پیوسته / دکترای حرفه ای / دکترای تخصصی در رشته : فقه و مبانی حقوق اسلامی که در تاریخ ۹۷/۶/۱۹ از پایان نامه / رساله خود تحت عنوان: بررسی و مجازات مرتد بر اثر تحقیق با کسب نمره ۱۰۰ و درجه بسیار خوب دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

(۱) این پایان نامه / رساله حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه ، کتاب ، مقاله و ...) استفاده نموده ام ، مطابق ضوابط و رویه موجود ، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست مربوطه ذکر و درج کرده ام.

(۲) این پایان نامه / رساله قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

(۳) چنانچه بعد از فراغت از تحصیل ، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و ... از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

(۴) چنانچه در هر مقطعی زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را می پذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی :
عبدالحمید محمودی راد
تاریخ و امضاء :
۱۳۹۷/۸/۲۹

معاونت پژوهش و فن آوری

به نام خدا

مشور اخلاق پژوهش

بیاماری از خداوند سبحان و اعتقاد به این که عالم محض خداست و همواره ناظر بر اعمال انسان و به منظور پاس داشتن مقام بلند دانش و پژوهش و نظر به اهمیت جایگاه دانشگاه در اعلامی فرهنگ و تمدن بشری، مادیان و انبجیان و اعضای سینت علمی واحد های دانشگاه آزاد اسلامی متعهد می گردیم اصول زیر را در انجام فعالیت های پژوهشی مد نظر قرار داده و از آن تخطی نکنیم:

- ۱- اصل حقیقت جویی: تلاش در راستای پی جویی حقیقت و وفاداری به آن و دوری از هرگونه پنهان سازی حقیقت.
- ۲- اصل رعایت حقوق: التزام به رعایت کامل حقوق پژوهشگران و پژوهیدگان (انسان، حیوان و نبات) و سایر صاحبان حق.
- ۳- اصل مالکیت مادی و معنوی: تعهد به رعایت کامل حقوق مادی و معنوی دانشگاه و کلیه بکاران پژوهش.
- ۴- اصل منافع ملی: تعهد به رعایت مصالح ملی و در نظر داشتن پیشبرد و توسعه کشور در کلیه بکاران پژوهش.
- ۵- اصل رعایت انصاف و امانت: تعهد به اجتناب از هرگونه جانب داری غیر علمی و حفاظت از اموال، تجهیزات و منابع در اختیار.
- ۶- اصل رازداری: تعهد به صیانت از اسرار و اطلاعات محرمانه افراد، سازمان ها و کشورهای مرتبط با تحقیق.
- ۷- اصل احترام: تعهد به رعایت حریم ها و حرمت ها در انجام تحقیقات و رعایت جانب تقد و خودداری از هرگونه حرمت شکنی.
- ۸- اصل ترویج: تعهد به رواج دانش و اشاعه نتایج آن به بکاران علمی و دانشجویان به غیر از مواردی که منع قانونی دارد.
- ۹- اصل برانست: التزام به برانست جویی از هرگونه رفتار غیر حرفه ای و اعلام موضع نسبت به کسانی که حوزه علم و پژوهش را به شائبه های غیر علمی می آلائند.

تقدیر و تشکر

خدای مهربان را به وجود استادانی بزرگوار و فریخته سرکار خانم دکتر سارا اویسی سده که موجب تبلور اندیشه های بزرگ شده اند
شاکریم.

آنانی که گوهر علم را فرارویمان نهادند که همانا کسترش علم و دانایی است بر ما ارزانی داشته اند و به پاس این خدمات شایسته بر خود
واجب دانستیم که از زحمات بی شایه استاد که تقدیر کردیم در همه مراحل ما را راهنمایی نمودند و از پیچ کوزه کجک و مساعدتی دریغ
نورزیدند به مصداق آیه شریفه قرآن «من لم یسکر المخلوق لم یسکر الخالق» مراتب تقدیر و تشکر را به عمل آورده و توفیق روز
افزون بجان را از خداوند منان خواستاریم.

تقدیم بہ

چہ کسی می تواند ادعا کند، داناترین است، من، شما، او... باور کنید، میچکس...
میچکس بہ تنہائی کسی نیست، ہر ایک از ما بہ سیرامون خود بنگریم. کسانی را می بینم کہ دیونشان، ہستیم.
من معنی ندارم، من، برآمدہ از نفس بکرای مای باشم، من حاصل رنج و زحمت دیگرانم.
من جاری چشمہ زلال وجود آنانم.
من شمشیر گذر کردہ از کورہ و سندان بزرگانم، من صیقل خوردہ و پاک شدہ دست ہای کرانم. من خاکم. من گل سرخ خامم کہ بہ
سراکستان زبذوفوت دم کوزہ کر ساختہ شدہ ام
بزرگان متعددی بہ کردن من حق دارند. در محفل و مجلس بنیاد افتخار حضور داشتہ و درس ادب و تواضع و زندگی آموختہ ام. نام
بردن تک تک آنان خود کتابی مفصل است.
تنہا از گل ہای سرسبد و شاخص آن گلستان کہ پروانہ کوچکی در آنم یاد می کنم.
از صمیم قلب میون و پاسکڈار پدر و مادرو ہمسرم، ہستم.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱.....	چکیده
۲.....	مقدمه
۴.....	کلیات
۵.....	(۱) طرح مسأله
۸.....	(۲) اهداف تحقیق
۹.....	(۳) پیشینه تحقیق
۱۴.....	(۴) سؤالات تحقیق
۱۵.....	(۵) فرضیات تحقیق
۱۵.....	(۶) روش انجام تحقیق
۱۶.....	(۷) ساختار تحقیق
۱۷.....	فصل اول: تبیین و بررسی مفاهیم و اصطلاحات
۱۸.....	مبحث اول- شناخت مفاهیم و اصطلاحات
۱۸.....	گفتار اول- مفهوم ارتداد
۱۹.....	ب:دین

۱۹	۱- اصول دین
۱۹	۲- فروع دین
۲۲	بند اول- اقسام ارتداد
۲۲	۱-مرتد فطری
۲۳	۲-مرتد ملی
۲۴	بند دوم- معنای کفر
۲۴	۱-مفهوم لغوی و اصطلاحی
۳۳	گفتار دوم- مفهوم ارتداد در اثر تحقیق
۳۳	بند اول-مفهوم تحقیق
۳۳	بند دوم-ارتداد در اثر تحقیق
۳۴	مبحث دوم-ادبیات تحقیق
۳۵	گفتار اول- دوران قبل از اسلام
۳۹	گفتار دوم- دوران پس از اسلام
۴۸	فصل دوم: مبانی و اصول جرم انگاری ارتداد براساس تحقیق
۵۰	مبحث اول- دلایل جرم انگاری ارتداد محقق
۵۳	گفتار اول- فلسفه جرم انگاری و مجازات ارتداد

- گفتار دوم- تعزیری بودن مجازات ارتداد ۵۵
- مبحث دوم- جرم انگاری ارتداد محقق بر طبق اصول و مبانی ۵۷
- گفتار اول- جرم انگاری براساس مبانی آزادی ۵۷
- بند اول- منع اکراه و اجبار در دینداری ۵۹
- بند دوم- ارتداد در پرتو احادیث منقول از رسول اکرم (ص) ۶۲
- گفتار دوم- جرم انگاری ارتداد و حدیث آحاد ۶۵
- بند اول- بررسی جرم انگاری ارتداد بر مبنای جنگ های رده ۶۹
- بند دوم- ارتداد و فلسفه مجازات در حقوق کیفری اسلام ۷۰
- فصل سوم: ارتداد بر اثر تحقیق و تحلیل در فقه امامیه ۷۶
- مبحث اول- ارتداد در اثر تحقیق و تحلیل ۷۸
- گفتار اول- فلسفه کلی حاکم بر مجازات ارتداد ۸۲
- گفتار دوم- دیدگاه حکمای اسلامی ۹۱
- مبحث دوم- مجازات ارتداد در اثر تحقیق و تحلیل ۹۸
- گفتار اول- تعزیر شخص مرتد ۹۸
- گفتار دوم - پیامدهای ارتداد بر اثر تحقیق ۱۱۲
- بند اول- فضای صدور حکم قتل مرتد ۱۱۲

بند دوم- عمومات کلی فقهی صدور حکم ارتداد بر اثر تحقیق و تحلیل ۱۱۶

گفتار سوم- شرایط تحقق ارتداد ۱۲۱

پیشتهادات ۱۳۰

چکیده

تحقیق و دانستن حق مسلم هر فردی در جامعه است. بنحوی که قرآن با تاکید بر اصل «لَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ» این مساله را مورد تایید قرار داده است. از این رو آنچه ملاک پذیرش برای گرویدن به اسلام می باشد تحقیق و دانستن می باشد. از سویی دیگر، ارتداد به معنای عقب گرد کردن و یا به عقب برگشتن است و مرتد به کسی گفته می شود که پس از مسلمان شدن، یکی از اصول دین را منکر شود و یا مطابق نظریه برخی از فقیهان، به شخصی می گویند که یکی از ضروریات دین مانند: نماز، روزه، اصل حجاب و... را انکار نماید و یا در جرگه فرقه های ضالّه قرار گرفته باشد. در این پژوهش، به تشریح این نکته پرداختیم؛ که تحقیق چه نقشی در انتصاب شخص به عنوان مرتد یا عدم آن دارد. دیدگاههای مختلف و متعارضی در این زمینه بین فقها وجود دارد. ولی یکی از شرایط تحقق برای مجازات ارتداد، «به جهت تحقیق و ناشی از شبهه علمی نباشد» و عده ای از فقها باستناد همین مساله و باستناد قاعده «تدروالحدود بالشبهات» به رفع حد ارتداد از شخص داشته اند. نگارنده باستناد به روش توصیفی و تحلیلی این نظریه مورد تایید و تاکید قرار داده است.

واژگان کلیدی: ارتداد، تعزیر، حد، راههای اثبات، مجازات ارتداد، مرتد محقق

احکام اسلام به دو حیطة احکام فردی و احکام اجتماعی تقسیم می‌شود. احکام اجتماعی براساس مصالح اجتماعی وضع می‌شوند و گاه تأمین این مصالح، بخشی از آزادیهای فردی را محدود می‌کند. این نکته در هیچ جامعه‌ای قابل انکار نیست. شخص مرتد اگر تمام تلاش خود را در شناخت حق صرف کرده باشد، در ارتداد خود، نزد خدا، معذور است و واقعاً در حیطة احکام فردی خود مجرم، نیست، اما اگر در شناخت حق کوتاهی کرده باشد، در حیطة احکام فردی نیز مجرم است. هرگاه مرتد، ارتداد خود را به جامعه بکشاند، رفتار او در حوزه احکام اجتماعی قرار می‌گیرد و ملاکهای احکام اجتماعی را پیدا می‌کند و از این دیدگاه مجرم است؛ زیرا: اولاً؛ حقوق دیگران را ضایع کرده است؛ زیرا در اذهان عمومی ایجاد شبهه و شک می‌کند و واضح است که ترویج شبهات در افکار عمومی باعث تضعیف روحیه ایمانی جامعه می‌شود و از آنجا که بررسی شبهات در توان متخصصان و دین‌شناسان است، عامه مردم دین‌دار - که این توانایی را در خود نمی‌بینند - حق خود می‌دانند که فضای عمومی جامعه سالم بماند. ثانیاً؛ با قطع از اینکه حفظ روحیه ایمانی جامعه حق مردم است، اسلام آن را از مصالح اجتماعی می‌داند، بنابراین به تعظیم شعائر دین ترغیب و از شکستن آن نهی کرده است نتیجه اینکه ارتداد شاید از دیدگاه فردی جرم نباشد، ولی از دیدگاه اجتماعی جرم است. ثالثاً؛ با توجه به جرم بودن ارتداد، فلسفه مجازات آن را در امور زیر می‌توان بیان کرد: استحقاق مجازات: مجازات مرتد، کیفری است که به جهت اختلال در نظم اخلاقی جامعه ایجاد کرده است. هر اندازه اختلال اخلاقی و مذهبی و نیز تضییع حقوق عمومی بیشتر باشد، مجازات باید سنگین‌تر باشد. روشن است جامعه‌ای که روحیه دینی در آن رو به تضعیف برود، جامعه‌ای دور از سعادت واقعی است، هرچند از نظر تکنولوژی پیشرفته باشد. به همین دلیل است که علاوه بر ارتداد، هر عمل دیگری که اعتقادات و ایمان عمومی را تضعیف کند، دارای مجازات سنگین است، از قبیل ناسزاگویی به پیامبر اکرم (ص) و ائمه اطهار(ع)؛ زیرا وقتی تقدس این امور در جامعه شکسته شود، راه تحریف دین و نابودی آن باز می‌شود.

احکام مرتد بخشی از مباحث مسلم حقوق جزا در فقه اسلام محسوب می‌گردد. مسئله حکم ارتداد در میان فقهای شیعه و سنی مورد اتفاق بوده و کسی درباره مجازات مرتد چون قتل، حبس ابد (برای زن)، مصادره اموال و جدایی از همسر تردید نکرده است. روشن است چنین احکامی نقش بازدارندگی دارد و اگر کسی نسبت به عقیده اسلامی تردید پیدا کرد و یا با بررسیهایی به این عقیده و نظر رسید که اسلام یا عقاید مهم

اسلامی درست نیست (به نظر خودش)، در این صورت فرد یا باید در ظاهر تظاهر و ریا کند و در باطن این شبهه را نگه دارد و یا این شبهه را به بیرون منتقل کند و کسانی به او پاسخ دهند. اگر فضای برخورد با شبهه و اشکال تنگ باشد و خطر جانی برای شخص مطرح باشد، امکان طرح شبهه و اشکال پدید نخواهد آمد و هیچ‌گاه به شبهات پاسخ داده نخواهد شد و فرهنگ ریا و نفاق در جامعه رواج پیدا خواهد کرد.

بنابراین کسی نمی‌تواند بگوید در جامعه اسلامی آزادی عقیده وجود دارد؛ چون آزادی عقیده هم در انتخاب کردن و هم در وانهادن است و کسی که نمی‌تواند به هر دلیلی عقیده خود را وانهد؛ یعنی آزادی عقیده ندارد. آزادی عقیده هم در آغاز و هم در ادامه آن مطرح است.

کلیات

۱) طرح مسأله

دین حق یکی از ضروریات حیاتی و جوهری انسان است، زیرا دین حق با برداشت صحیح از خالق و هستی و انسان، روابط او را در ابعاد گوناگون آن تنظیم می کند. در اسلام رابطه انسان با خدا، با خود و دیگران به نحو احسن ترسیم شده است. آزادی عقیده و حق تدین در اسلام از اهمیت ویژه ای برخوردار است و چه بسا مقدم بر حیات می گردد. جهاد با نفس و شهادت در راه دین برای آزادی عقیده و حق تدین دلیل بر این اهمیت است. اسلام در مورد کسانی که هنوز اسلام را نپذیرفته اند سختگیری نمی کند، پذیرش اسلام باید طبق منطق باشد. به بیان دیگر اسلام کسی را بر پذیرش دین اجبار نمی کند تا آن حد که تقلید در اصول دین ممنوع است و اعتقاد به آنها باید از روی علم باشد. اما کسی که از پدر یا مادر مسلمان تولد یافته و در یک محیط اسلامی پرورش یافته بسیار بعید به نظر می رسد که محتوای اسلام و حقانیت آن را تشخیص نداده باشد، بنابراین عدول و بازگشت او به توطئه و خیانت شبیه تر است تا به اشتباه و عدم درک حقیقت، لذا از دیدگاه اسلام به عنوان مرتد شناخته شده و مجازات ویژه دارد. به گفته یکی از بزرگان، «اگر بر کسی اتمام حجت شد، او حقانیت دین را دریافت و به آن اعتراف کرد و آشکارا به حلقه متدینین به دین درآمد، و سپس در جامعه ای که نظامش مبتنی بر دین است و مشروعیت خود را مستند به دین می داند و خدای متعال را منشأ حقوق و تکالیف قلمداد می کند، علناً از دین خارج شد و با آن به مخالفت برخاست، چنین کسی در واقع علم مخالفت با آن جامعه و آن نظام دینی را برافراشته است. تجویز این کار زمینه بسیار مساعدی می شود برای نفوذ دشمنان اسلام. انکار و مخالفت دین، اگر محدود به باطن شخص بماند و مجال ظهور و بروز در عرصه اجتماع نیابد، البته چنین شر و مفاسدی به دنبال نخواهد داشت و طبعاً احکام و مجازات مرتد را هم نخواهد داشت، کفر و شرک باطنی فقط مجازات اخروی خواهد داشت، اما اگر به صحنه اجتماع کشیده شود، به حکم مصالح اجتماعی کیفر این جهانی

خواهد یافت». احکام مرتد بخشی از مباحث مسلم حقوق جزا در فقه اسلام محسوب می‌گردد. مسئله حکم ارتداد در میان فقهای شیعه و سنی مورد اتفاق بوده و کسی درباره مجازات مرتد چون قتل، حبس ابد (برای زن)، مصادره اموال و جدایی از همسر تردید نکرده است. روشن است چنین احکامی نقش بازدارندگی دارد و اگر کسی نسبت به عقیده اسلامی تردید پیدا کرد و یا با بررسیهایی به این عقیده و نظر رسید که اسلام یا عقاید مهم اسلامی درست نیست (به نظر خودش)، در این صورت فرد یا باید در ظاهر تظاهر و ریا کند و در باطن این شبهه را نگه دارد و یا این شبهه را به بیرون منتقل کند و کسانی به او پاسخ دهند. اگر فضای برخورد با شبهه و اشکال تنگ باشد و خطر جانی برای شخص مطرح باشد، امکان طرح شبهه و اشکال پدید نخواهد آمد و هیچ‌گاه به شبهات پاسخ داده نخواهد شد و فرهنگ ریا و نفاق در جامعه رواج پیدا خواهد کرد.

بنابراین کسی نمی‌تواند بگوید در جامعه اسلامی آزادی عقیده وجود دارد؛ چون آزادی عقیده هم در انتخاب کردن و هم در وانهادن است و کسی که نمی‌تواند به هر دلیلی عقیده خود را وانهد؛ یعنی آزادی عقیده ندارد.

در فقه امامیه مرتد دو نوع است و هریک احکامی جداگانه دارد:

۱. مرتد فطری: کسی است که پدر یا مادرش، هنگام انعقاد نطفه وی مسلمان بوده‌اند و او بعد از بلوغ، آیین اسلام را پذیرفته و سپس به کفر روی آورده است؛ مانند سلمان رشدی که پدرش مسلمان بوده است. برخی از فقها مانند شهید ثانی در «مسالک الافهام» اسلام حکمی به علاوه کفر بعد از بلوغ را برای تحقق مرتد فطری کافی دانسته‌اند (نجفی، ۱۳۷۰ش، ج ۶، صص ۴۸۸ و ۴۸۹؛ ج ۴۱، ص ۶۰۱).

منظور از اسلام حکمی این است که فرزند نابالغ از جهت اسلام و کفر تابع پدر و مادر است. پس اگر حداقل یکی از آن دو مسلمان باشند، فرزند نیز در حکم مسلمان است، ولی نظر غالب فقها مخالف این است و اسلام حکمی را برای جریان حکم ارتداد کافی نمی‌دانند.

۲. مرتد ملی: کسی است که پدر و مادرش، هنگام انعقاد نطفه وی کافر بوده‌اند و او بعد از بلوغ، اظهار کفر کرده است. سپس مسلمان شده و بعد از آن دوباره به کفر بازگشته است (خمينی، ۱۳۶۳ش، ج ۱، ص ۴۹۹).

برخی از فقها کفر پدر یا مادر، هنگام ولادت طفل را شرط دانسته‌اند، نه هنگام انعقاد نطفه (کاسانی، ص ۵۶۷). اما وجه جمع این حکم با آیاتی که ناظر به نقش رسالت اند، این گونه است که همه آنها در مقام پذیرش اصل دین اند. یعنی در منطق قرآن کریم «اصل پذیرش دین اجباری نیست، چون راه درست از راه انحرافی روشن شده است و «اسلام انسانها را به دین حق ارشاد کرده است، اجباری در کار نیست» اصولاً اسلام قبل از دعوت به حق سعی دارد تا جو اختناق را از بین ببرد، فرصت تفکر و تعقل را برای انسان فراهم کند. پیامبر گرامی اسلام وظیفه دارد: «بارهای سنگین و زنجیرهایی که بر آنها است، از دوش و گردن شان بردارد» اما پس از انتخاب، حق ندارد دین را به بازی بگیرد.

در پرتو این بینش، دین حق، یکی از ضروریات اولیه انسان است، تعدی به آن ممنوع است. از آنجا که دین با گوهر انسانیت مرتبط است و در اعتقادات قلبی خلاصه نمی‌شود، طبعاً از دیدگاه اسلام بین داشتن دین یا نداشتن آن تفاوت وجود دارد. چنانکه دین حقیقی یا خرافی نیز یکسان نیست. در نتیجه پذیرفتن آزادی مطلق در این زمینه مساوی با قبول هرج و مرج و تعارض اجتماعی است که یقیناً چنین چیزی از نظر اسلام مردود

است. به همین دلیل ارتداد موجب عقوبت است. و حکم شدید مرتد از فروعات آزادی عقیده و حق تدین است. چون ارتداد نه تنها اهانت به مقدسات دینی است، بلکه مایه تزلزل در عقاید دیگران می شود و این در واقع تجاوز به حقوق دیگران است در قرآن کریم به این حقیقت اشاره شده است: «جمعی از اهل کتاب (یهود) گفتند: (بروید و ظاهراً) به آنچه بر مؤمنان نازل شده در آغاز روز ایمان بیاورید و در پایان روز کافر شوید، شاید آنها از آئین خود بازگردند». بنابراین برای جلوگیری از تزلزل در عقاید دیگران و در راستای حمایت از دین حق، مرتد بایستی مجازات شود. در نهایت ما معتقدیم که همه حقوق مادون حق خدای متعال است، انسان مخلوق و مملوک خدای متعال است و هیچ حقی بر او ندارد، مگر حقی که او خود مقرر فرموده باشد، از این رو همان گونه که او انسان را آفرید و حقوق و تکالیفی را در قالب دین برایش مقرر داشت، اسلام را نیز به عنوان آخرین و کامل ترین ادیان الهی نازل فرمود و این دین مبین با دلایل روشن و استدلال منطقی و معجزات آشکار، نیاز به زور و تحمیل ندارد.

۲) اهداف تحقیق

باتوجه به موضوع مورد بررسی و سوالات و فرضیه های ارائه شده، اهداف اصلی و فرعی بدین شرح می باشد:

اهداف اصلی

- بررسی و تبیین تفاوت های ارتد بر اثر تحقیق

اهداف فرعی

- بررسی و تبیین قانونی و فقهی مفهومی و ومبانی مجازات اعدام برای مرتد

۳) پیشینه تحقیق

در رابطه با پیشینه تحقیق، با جستجو و بررسی صورت گرفته از جانب نگارنده، مشخص گردید که تاکنون راجع به بررسی مجازات مرتد بر اثر تحقیق و تبیین جنبه های حقوقی و فنی مربوطه، نوشتگانی جامع و وسیع به رشته تحریر در نیامده است. باید به این نکته اشاره نمود که در چند سال گذشته، تألیفاتی به صورت پراکنده و به صورت موردی توسط عده ای از حقوقدانان آشنا با حقوق کیفری به رشته تحریر درآمده است که موارد زیر از این نمونه می باشد:

۱- محمدیان کبریا، علی؛ ارتداد به مثابه امری اجتماعی نه مقوله فکری مجله: اندیشه تقریب پاییز ۱۳۸۴

- شماره ۴ (۲۲ صفحه - از ۶۶ تا ۸۷)

یکی از موضوعات بحث‌انگیز در تمام ادوار فقهی به‌ویژه در زمان حاضر، بحث ارتداد است. اصل عدم اجبار در دین و تأکید فراوان قرآن کریم به تفکر در آفاق و انفس از یک طرف و شدت مجازات مرتد از طرف دیگر، شائبه وجود یک تناقض را پدید آورده است. در این نوشتار، نگارنده برای تبیین دقیق محل نزاع، بین تردید که مقدمه هر تحقیقی است و لجاجت و انکار دین از سر دشمنی یا توطئه ضد دین و ملت، تفکیک قائل شده است و با بررسی نظریات فقیهان و سیره مسلمانان و روایات وارده در خصوص شک و شبهه در دین به صورت تطبیقی و با نگاهی به مذاهب مختلف اسلامی و سیره زمامداران گوناگون اسلامی با این مسأله، به این نتیجه می‌رسد که شک و شبهه در دین که مقدمه یقین است، مشمول تعریف ارتداد نیست. "احتمال دوم این است که او را به توبه کردن در همان لحظه ارتداد واداریم؛ سپس شبهه‌اش برطرف شود؛ زیرا توبه واجب فوری است و